

rilla on yhä enemmän kontakteja saamelaisyhteisön ulkopuolelle. Avioliitot yleistyvät yhteisön ulkopuolisten kanssa. Murroskausi on menossa. Ylipäänsä täällä ei ole kahta kovin erityyppistä väestöryhmää”, Anne-Maria Näkkäläjärvi pohtii.

Saamenkielisille työntekijöille verkosto

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Lapin yksikössä työskentelee saamenkielinen suunnittelija **Sari Gut-torm**. Saamelaistoimijoiden pitkän aikavälin haaveena on perustaa saamenkielisten sosiaalipalveluiden kehittämissyöksikö. Sen pitäisi luoda saamenkielisten työntekijöiden verkosto.

Näkkäläjärvi kertoo, että kehittämistä hankaloittaa se, että kaikki asian parissa työskentelevät organisaatiot ovat hyvin pieniä ja etäällä toisistaan. Niissä yhdet ja samat ihmiset joutuvat tekemään monenlaisia asioita ja olemaan tehokkaita ja monitaitoisia vaativassa kaksikielisessä ympäristössä.

Saamenkieliset työntekijät joutuvat uudelleenlaisiin vaativiin tehtäviin. Se on rankkaa varsinkin, kun samanlaista työtä tekevien tukiverkosto puuttuu.

”Kehittämistyössä pitää ensin hahmottaa koko kenttä ja luoda sitten yhteyksiä eri puolilla toimivien välille, myös Norjaan. Tämä on aika hankalaa, sillä vaikka suhteita syntyisi sinne yksittäisiin työntekijöihin, byrokratia tulee käytännössä helposti vastaan. Jatkossa selvitetään, onko Norjasta mahdollista ostaa saamenkielisiä erityispalveluita.”

”Norjassa on enemmän saamenkielisiä työntekijöitä, eikä heillä ole siksi niin suurta tarvetta verkostoitua suomalaisten kanssa. Siellä toimii muun muassa saamenkielisten sosiaalivyöntekijöiden seura.”

Erja Saarinen

Lähde:

Saamelaiset Suomessa. Saamelaiskäräjien julkaisu 2004.

Saamelaiskäräjät verkossa
www.samediggi.fi

Miten omaishoitajan vapaa voidaan järjestää?

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikana kunta on vastuussa hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen perusteella omaishoitajalle maksettava lisäpalkkio ei vapauta kuntaa tästä vastuusta.

Korkein hallinto-oikeus totesi omaishoidontu- kea koskevassa ratkai- sussa (KHO 17.3.05 T 572), että täyttääkseen laissa säädetyn velvollisuutensa kunnan tulee järjestää omaishoi- tajan lakisääteisen vapaan ajaksi hoidettavalle tarkoituksenmu- kainen hoito tai suorittaa hoi- dettavalle hänen hoitonsa jär- jestämiseksi tarkoitettu raha- korvaus.

Mainitussa tapauksessa kunta oli varannut omaishoitajaa kohti 1 500 markkaa vuodessa vapaan järjestämiseksi. Tuen määrään eivät siten vaikuttaneet hoi- dettavajan yksilölliset olosuhteet.

Vapaa porrastettava hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella

Sosiaalihuoltolain 27 b §:n 2 momentin mukaan omaishoi- don tuesta kunnan kanssa sopimuksen tehneellä henkilöllä on oikeus pitää vapaata vähintään yksi vuorokausi sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin.

Lakisääteisen vapaan pitämi- nen ei vähennä hoitopalkkiota. Tänä aikana kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjes- tämisestä.

Omaishoidon tuesta annetun asetuksen 2 §:n mukaan hoito- ja palvelusuunnitelmasta tulee il- metä, miten hoidettavan hoito on tarkoitus järjestää hoitajan vapaan tai muun poissaolon aikana.

Asetuksen 5 §:n mukaan hoi- tajalle järjestettävä vapaa tulee porrastaa hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella. Run- saasti hoitoa ja huolenpitoa tar- vitsevasta henkilöstä vastuussa olevalle hoitajalle on mahdolli- suuksien mukaan järjestettävä vähintään yksi vapaapäivä vii- kossa, yksi vapaa viikonloppu kuukaudessa ja vuosittain vä- hintään viikon pituinen yhtä- jaksainen vapaa.

Omaishoitajalla oltava mahdollisuus pitää vapaata

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun mukaan kunta ei voi vapautua vapaan järjestämis- vastuustaan sillä, että se suorit- taa tosiasiallisesti lisäpalkkiona omaishoidon tuen saajille har- kitsemansa suuruisen lisäkor- vauksen vapaan järjestämisek- si. Se totesi ratkaisussaan ni- menomaisesti, että kunnan on huolehdittava hoidettavan hoi- don tarkoituksenmukaisesta jär- jestämisestä hoitajan lakisäätei- sen vapaan aikana.

Täyttääkseen laissa säädetyn velvollisuutensa kunnan tulee hoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi järjestää hoidettavan tar-

Helsingin sosiaaliviraston lakimies Tapio Rätty käsittelee palstalla sosiaalihuollon ajankoh- taisia lakikysymyksiä. Lukijat voivat lähettää toiveita palstalla käsiteltävistä aiheista lehden toimitukseen.

koituksenmukainen hoito itse tai suorittaa hoidettavalle hä- nen hoitonsa järjestämiseksi tar- koitettu rahakorvaus.

Näkemykseni mukaan kor- vauksen tulee olla sen suurui- nen, että hoidettavan hoito voi- daan tosiasiallisesti järjestää niin, että hoitajalla on mahdollisuus pitää laissa säädetty lakisäätei- nen vapaansa.

Korkein hallinto-oikeus tote- si päätöksessään vielä, että päät- täessään maksaa omaishoitaja- na toimivalle henkilölle loman järjestämisen sijasta lisäpalk- kiona 1 500 markkaa vuodessa käytettäväksi hoidettavan hoi- don järjestämiseen, lautakunta ei ollut järjestänyt omaishoi- tajalle mahdollisuutta pitää va- paata laissa säädettyllä tavalla.

Mycös eduskunnan oikeus- asiamies on tuoreessa ratkai- sussa (233/4/03) käsitellyt ky- seisen kunnan antamia omais- hoidon tukea koskevia ohjeita. Hänen käsityksenä mukaan la- kisääteisen vapaan korvaami- nen rahalla ilman mahdolli- suutta omaishoitajan antamaa hoitoa korvaaviin palveluihin olisi omaishoidon tukea koske- vien säännösten vastaista.

Tapio Rätty

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiä verkossa: www.kho.fi